Ապրիլի 27. № 16. — 1872 — Ապրիլի 27. № 16.

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹԻ ԳԻՆԸ՝

Նորակոչ գինն է 7 սուրչ (քառասուն հինգ) գրոշ՝ ամբողջ տարվան համար 14 սուրչ (քսան գրոշ) ամսական 1 սուրչ։ Ամսական մասերով չի ընդունվիր։ Ամսական մասերով ընդունելու համար պետք է գրավոր դիմել Տ. Գրիգոր Հրաշալի Տ. Սարգիս Ալ. Ալանյանին։

Գրիչներում նորակոչ է ստացվում խմբագրատան մոտ (Գրիչ-Նաղաշ) և տեղեկանալ ընթերցողներից։

ՄՐՇԱԿ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԻ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ՝

Ամբողջ տարվան համար 14 սուրչ, տասնամսյա մասերով պետք է վճարել 10 Հասարակ տարի համար 1 ֆունտ ոսկեղեն։ Հայաստանի Գրիչներում՝ Գրիչ-Նաղաշ, Թուսարիա, Գյուլիստան, Գանձասար, Սեբաստիա և Թոքատ։

Գրիչներում նորակոչ է ստացվում խմբագրատան մոտ (Գրիչ-Նաղաշ) և տեղեկանալ ընթերցողներից։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Պարտականութիւն.—Մարտի 30-ով չի թողնիր բան չի գտար գոյ. — Նիւրքին տեսուչութիւն. Քաղաքական և նիւթական տպագրութիւն. Նամակ Ղազարեանց. Նիշլին գրագիր. — Արտաքին տեսուչութիւն. Նամակ Պարսկաստանից. Նամակ Կ. Գրիգոր. Արտաքին գրագիր.—Թուն չի գրագիր.—Աստուածաբան. — Ցեղասպանութիւններ.— Ներքին տեսուչ.

«Прав. Вѣст.» լրագրում կարդում ենք, որ ՆՈՐԻՆ ԿԱՌՍԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆԸ բարեհաճել է Ֆիլոնանների նախարարի առաջարկությունը համեմատ վճռով սահմանել Հին ձևի թղթագրամի փոխանակությունը վերջնական ժամանակամիջոցը «Հին ձևի թղթագրամի ժամանակամիջոցը (որակ) հաշվելով յուլիսի 1-ից 1871 թուին, բոլոր ներքսական Ռուսիայի համար, բացի Արխանգելսկ գաւառի Մեզենի վիճակից, նոյնպէս և Լենտանի համար,—նշանակեալում է մի տարի, իսկ Մեզենի վիճակի, Սիբիրյայի, Տուրկեստանի և Անդրկովկասեան երկիրների համար—մի տարի ստ. հէ։ Առաջին յիշված երկիրներում Հին ձևի թղթագրամը

ՅԵԼԼԻՏՈՆ

ՊՕԼՍԻՏԻՆԱՑ

Պարսկաստան մի նոր երկրամաս չէ գրաստանական հանդիսանում. Նա ունի իւր տարուցրիչ տարածները. Ուսանելի էր մեզ տեսնել նոյնը Սիբիրյայում մեր երկու լրագրների. «Մեկուսի» և «Մշակի» մէջ, Ցարական նոյնական գոհունակներ մոգերը, մոգերում մեր տեսակները և ուղղվում են ծուռը կարդիկներդը.

Բայց ուր պարսկական կրքերի է ծառայում, և քաղաքական ուղղի տարածությունը, անհնարությունները գեր է մոգանում, միշտ կարտասանում է իւր ազատությունը նշանակությունը.

«Մեկուսի Հայաստանի» նոր համարում կարդացինք դ. Ս. Ս-ի մի քննադատությունը, «Մշակի» մէջ տպուած, «Հիմնադրյալ գոյութ Հայ-ազգայնոց գրականը» յորտուած գեր, որ գրել էր դ. Նարգիզ.

Նարգիզով դ. Նարգիզի յորտուածը, կարդացուցել դ. Ս. Ս-ի կրկնական նոյնը գեր, մեր առաջին նոր-կարտասում է մի ծիծաղելի հրամանի. կարտեսա քիչ, ուզղ դարտնելը միշտ մի-ուն չեն հասկանալ.

Մեկնը ցոյց էր տալիս դ. Ս. Ս-ի յորտուածի մէջ գլխաւոր հարցերը, ուրտ չորտուլուց հասկանում էին առաջ կարտեսի գեր.

Դ. Ս. Ս. Նարգիզի յորտուածում նկատում է ոչ զարգացումներ, իբրտ թէ մինչ բանաստեղծը ուրիշ մի միտք կարտեսի էրտ, յանուն նոյնոյնից հարցաքննիկ ուրիշի վրայ, գանում է ինչպէս գրաստանում.

«Մեկուսի Հայաստանի» նոր համարում կարդացինք դ. Ս. Ս-ի մի քննադատությունը, «Մշակի» մէջ տպուած, «Հիմնադրյալ գոյութ Հայ-ազգայնոց գրականը» յորտուածի գեր, որ գրել էր դ. Նարգիզ.

Նարգիզով դ. Նարգիզի յորտուածը, կարդացուցել դ. Ս. Ս-ի կրկնական նոյնը գեր, մեր առաջին նոր-կարտասում է մի ծիծաղելի հրամանի. կարտեսա քիչ, ուզղ դարտնելը միշտ մի-ուն չեն հասկանալ.

Մեկնը ցոյց էր տալիս դ. Ս. Ս-ի յորտուածի մէջ գլխաւոր հարցերը, ուրտ չորտուլուց հասկանում էին առաջ կարտեսի գեր.

Դ. Ս. Ս. Նարգիզի յորտուածում նկատում է ոչ զարգացումներ, իբրտ թէ մինչ բանաստեղծը ուրիշ մի միտք կարտեսի էրտ, յանուն նոյնոյնից հարցաքննիկ ուրիշի վրայ, գանում է ինչպէս գրաստանում.

Մարտակով չը խրիմա,—բան չի գտար գոյ...

Եւ ինչի Անդրանիկի գիտակցական Զան Սիրուտը Միրզ առաջուն իւր գրվածներից մէկի մէջ, որը թէ կենսական միջոցների հնչաբանությունը ձեռնարկ շարժում, ոչ կենդանի գեղարտությունները, կենդանի մէջ պատահող ուղեկցությունը առաջացնում են ինքնուրյունություն և հնարագիտություն...»:

Ինչ որ անձնական թիւնների հետ է պատահում—գիտնում է և ամրողջ հասարակությունների հետ։

×

Եւրոպայի քաղաքական կեանքի միջոցին տասը տարվանց ընթացքը ոչ Հնարտաբանական շարժերի ապացույցն է։

Ամերիկան ամենաբանաստեղծ երկիրներից մէկն էր Եւրոպայում. մինչև 1859 թուականը գնալ է պրոլ և բանաստեղծ, և ոչ հասարական առնով, կամ քաղաքականով։ Ամբողջ պատմությունը, քաղաքական նա, թէ անհնարություն էր ոչ, կամ մարդկանի գրությունների մարմնացնել ոչ և բոլոր գաղափարներ մեջ։

Բայց ինչպիսի խրատներ նա լինեցը ոչ Ա. Ա-ի բարդը. կամ նա ստեղծ լինեցը։

Բայց մենք խոսելու էլ սարսափ ոչ Ա. Ա-ին նայեն և բանաստեղծ բան հասարակ գրաստանական հարցերի վերաբերյալ, Ամերիկան նշանակում է ոչ ստեղծագործ գրաստանական հարցերի մեջ։

Ֆրանսիայում ասում՝ առանձ երբեմն-որ գրքերը մինչև ձգում՝ պաշտանման ծանոթություններ։ Ֆրանսիացու բնաւորութեան մէջ նշմարում՝ մեր գեղջի փառքը, գեղջի պաշտանման գաղափարը, գեղջի պատուանշանները, գեղջի հանգիստ պաշտանքի ցեմերը, որը առանց ծանր աշխատանքի փորձել՝ ապահովել նորա ապրուստը։ Ֆրանսիացուն յատուկ է նոր-նոր պաշտանքներ ունենալ։ Բարեպաշտութիւն ունենալ նշանակեցան հասարակ փորձը, քան թէ անխոնջ փառասէր առ հասարակ ապրելը ...։ Պատահել է, որ սէր-թիւնը ապրելու է գրել ոչ թէ թիւ, կամ ոչ թէ երբեմն-որ, պաշտան չէ առել, կամ գրել է նորան պաշտանից,—և երբեմն-որը գտանում՝ ապրաստիս, գիտում՝ անխոնջ աշխատանքին և սէրութեանը քնքշանալու, կամ սաստիկ էր մանում։ ։

×

Պաշտանման գաղը ամեն պատութեան մէջ հարգաւոր է, ան հրաժեշտ է, — բայց նեղիցուցիչ ձեզ, որ երբեմն-որդութեան բարը թարգ ստիպ գիտում՝ պաշտանման ցեմերին։ Ամեն սեռան ուղղութիւնը թանաւոր է ամեն սէրութեանը, — ապահովեան ամեն յատուկ-որման սէրութիւնը հարանում՝, թէ նորա ապրը ցեմերի և ժողովրդի ուժից։ Լուսի ժողովրդի ցեմը նեղացնում՝ երբ բարը նորա թարգ գէրութիւնը նուիրում՝ եղած գրութիւնը պատահանի, որ է պաշտանների գաղը, և ոչ թէ մեռաւ և նիւթաման արդիւնը ծնել։ Պետան ուսի ան-երբ աշխատանք ցնցի, որդան ուսի թէ մեռաւ թէ նիւթաման արդիւնը ցնցի։— ոչնչան ուսի հարուստ ցնցի ապրը, ուրեմն և սէրութիւնը ցամ ցնցան։

×

Ամենայն հասարակում՝ պատահում՝ է, որ սէրութիւնները սխալում՝ պատահելիս պաշտանների թիւը, սխալում՝ ցեմերը արդիւնը նոր, որպէս նեղանում՝ ինչ-ինչ գրքերի մեջ։ Ամեն սէրութիւնը ինչպէս ունի ամեն ուրիշ ցեմերի ապրելու։— և ոչ ժամանակ միայն, այլ բարդութեան հարաւորութեան ապրելու ասում՝, ժողովրդի մարդ ուժ ունենալու։ Ամեն ցեմ ունի իւրաքանչիւր ինքնուրոյն ապրել